

**Gemeentemuseum Het
Hannemahuis in Harlingen
kocht uit particulier bezit
een heel bijzonder trouwkistje
dat perfect in de verzameling
van het museum past.
Vergelijkbare en gelijkwaardige
exemplaren van dit type zijn
niet aanwezig in Nederlandse
museale collecties.**

Tot de dood ons scheidt

De nieuwe aanwinst is een van de vroegste voorbeelden van een zilveren trouwkistje. Hiermee zetten welgestelde mannen hun huwelijksaanzoek kracht bij. Zij boden hun beoogde echtgenote een zilveren trouwkistje aan met daarin een royale bruidsschat, een gebruik dat in de 17de en begin 18de eeuw in Friesland en West-Friesland in zwang was. Tegenwoordig worden zulke kistjes ook wel knotttekistjes genoemd, maar die term werd in de 17de eeuw niet gebruikt.

Naast de vroege ontstaansdatum is het nu aangekochte kistje ook om andere redenen bijzonder. Het is relatief groot en versierd met gegraveerde voorstellingen van een uitzonderlijk hoog niveau. Deze voorstellingen, ontleend aan prenten, verwijzen naar kuisheid en huwelijkse trouw en zijn voorzien van korte teksten die de betekenis onderstrepen, zoals: *Geen heyl int houlyck grooter dan // D'eenstemmichheit van vrou en man*. De verbeelding van de dood onder de bodem geeft aan dat de echtelieden alleen door overlijden van elkaar gescheiden kunnen worden.

EEN HARLINGER ECHTPAAR

Wat het kistje extra interessant maakt, is dat op het deksel het familiewapen en de naam van de bruidegom prijkt. Dat komt zelden voor - van de meeste trouwkistjes in openbaar bezit is niet bekend voor wie ze zijn gemaakt - en biedt geweldig houvast voor archiefonderzoek. Het gaat om de Harlinger doopsgezinde roggekoopman Frans Reyniers Tempelar, over wiens

NIEUWE AANWINST

Trouwkistje

Maker onbekend (Hoorn?)
1633. Plaatselijk verguld, L 11,5 cm
Bijdrage: € 75.000, waarvan € 49.250 uit het Saskia Fonds en € 25.750 uit het Themafonds Zilver
GEMEENTEMUSEUM HET HANNEMAHUIS,
HARLINGEN

Aangekocht met steun van de Vereniging Rembrandt (mede dankzij haar Saskia Fonds en haar Themafonds Zilver), de Wassenbergh-Clarijs Fontein Stichting, de Vereniging Vrienden van Museum Het Hannemahuis, de Stichting ter Bevordering van het Harlinger Historisch Erfgoed en de Boersma-Adema Stichting

leven en activiteiten veel bekend is uit de archieven. Op stilistische gronden wordt eerder aan Hoorn dan aan Harlingen gedacht als plaats van vervaardiging van het kistje; Tempelar zal als koopman zijn contacten rond de Zuiderzee hebben gehad.

Helaas is het wapen van de bruid niet ingevuld, maar Tempelar trouwde één keer, namelijk in 1633 met Yfke Tjesma, dus we weten dat het om haar gaat. Yfke was familie van Antje Jeddema, van wie het Hannemahuis al een portret en haar trouwkistje toont. Hierdoor worden dwarsverbanden in het doopsgezinde netwerk zichtbaar.

In 1666 stierf Frans en twee jaar later overleed ook Yfke. Van haar boedel is een nauwkeurige beschrijving bewaard gebleven en daarin worden twee zilveren kistjes genoemd. Dit trouwkistje zal er één van zijn. Ronduit spectaculair is dat beschreven wordt wat er in het kistje zat. Verschillende gouden munten, zoals 2 Elisabetten, diverse dukaten maar ook de trouwring bevonden zich in 1668 nog in het fraaie trouwkistje.

Zonder de steun van de Vereniging Rembrandt en enkele andere fondsen zou deze aankoop niet mogelijk zijn geweest. Het trouwkistje heeft een eigen vitrine en die komt het ook toe, het is een fantastische aanwinst voor ons museum! \

Hugo ter Avest
Directeur Gemeentemuseum Het Hannemahuis

De vier kardinale en drie goddelijke deugden

Susanna en de ouderlingen

Jacob en Rachel met hun kudde

Een huwelijksvoltrekking